

ლგბტ მოძრაობა საქართველოში: მიღწევები და გამოწვევები აქტივისტის პოზიციიდან

ნათია გვიანიშვილი

ფემინისტი, ლგბტ აქტივისტი

შესავალი

ლგბტ მოძრაობა (ანუ ჰომო/ბი/ტრანსფობიის წინააღმდეგ მოქმედი ორგანიზაციების, არარეგისტრირებული ჯგუფებისა და ინდივიდუალური აქტივისტების ერთობლიობა) საქართველოში 11 წელს ითვლის და მის ცენტრს თავიდანვე არასამთავრობო ორგანიზაციები წარმოადგენდნენ. ისინი ადგენდნენ თემის წევრებთან მეტნაკლებად შეთანხმებულ დღის წესრიგს და ისინი იყვნენ და არიან თემის ყველაზე ხილვადი წარმომადგენლები. მიუხედავად იმისა, რომ არასამთავრობო ორგანიზაციებმა მოახერხეს ლესბოსელი, გეი, ბისექსუალი და ტრანსგენდერი ადამიანების უფლებებზე დისკუსიისათვის სივრცის გახსნა, გარკვეული სამართლებრივი წარმატებების მიღწევა, თემის სანწყისი მობილიზება და მისი უზრუნველყოფა საბაზისო სერვისებისა და რესურსების ნაწილით, უკანასკნელი 2-3 წლის განმავლობაში, მათ მიმართ თემის წევრებისა და მოძრაობის სხვა აქტორების მხრიდან კრიტიკა უფრო და უფრო ხშირად ისმის. ეს კრიტიკა, ერთი მხრივ, „ენჭელების“ წარმატებული მუშაობის შედეგია იმიტომ, რომ მათ ითამაშეს მნიშვნელოვანი როლი აქტივისტების გაძლიერებასა და მნიშვნელოვანი ცოდნითა და უნარ-ჩვევებით აღჭურვაში. მეორე მხრივ კი, კრიტიკა გამოწვეულია მათი დღის წესრიგის ნაწილობრივი აცდენით თემის საჭიროებებთან, კომუნიკაციის ნაკლებობით თემის გარკვეულ სემენტებთან და ამ სემენტების არათანაბარი რეპრეზენტაციით მოძრაობაში.

მსგავსი კრიტიკა მნიშვნელოვანია და მიგვანიშნებს, რომ ლგბტ მოძრაობა საქართველოში იმ საკვანძო მომენტს მიუახლოვდა, როდესაც მასში

შემავალმა ერთეულებმა უნდა იმსჯელონ ისეთ ფუნდამენტურ საკითხებზე, როგორიცაა, ვინ ქმნის მოძრაობაში დღის წესრიგს და რატომ? როგორ შეიძლება ეს დღის წესრიგი გახდეს არა იმდენად რეაქციული (როგორიც დღესაა, საზოგადოებრივი და პოლიტიკური ჰომოფობიის გამწვავების გამო), არამედ გრძელვადიან ცვლილებებზე უფრო მეტად ორიენტირებული? მსგავსი მსჯელობის დაწყებას დღეს შემდეგი წინაპირობები აქვს: გაიზარდა ლიბერალური პოლიტიკური პარტიების დაინტერესება თემის პრობლემებით, მედიასივრცესა და სხვა სფეროებში (როგორიცაა სპორტი) გამოჩნდნენ ისეთი ადამიანები, ვინც ხმამაღლა აკრიტიკებს ჰომოფობიას, მოხდა ლგბტ მოძრაობაში შემავალი აქტორების გამრავალფეროვნება და მათი მონაწილეობით შედგა უფრო ფართო დისკუსია 17 მაისის მნიშვნელობის გარშემო. ამავე დროს, სამართალდამცავი ორგანოების და მთავრობის სხვადასხვა უწყების მხრიდან დაიწყო ჰომოფობიური განწყობების მზარდი გამოვლენა და გააქტიურდნენ მემარჯვენე ჯგუფები, რომელთა დღის წესრიგშიც გენდერის და სექსუალობის საკითხები სტაბილურად იკავებს მნიშვნელოვან ადგილს. მოვლენების მსგავსი განვითარება კიდევ უფრო მნიშვნელოვანს ხდის დისკუსიას იმის შესახებ, თუ როგორ შეიძლება უზრუნველვყოთ ძალაუფლების და რესურსების ისეთი გადანაწილება, რომ ისინი ლგბტ თემის ფარგლებში იდენტიფიცირებული ყველა ჯგუფისთვის იყოს ხელმისაწვდომი, რომ თემის წევრებს ჰქონდეთ საკუთარი ხმის გაჟღერების მოტივაცია და ჩვენი ერთობლივი ძალისხმევა სტრატეგიულად იყოს მიმართული უფლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებისკენ.

წინამდებარე სტატიაში შევეცდებით, გავაანალიზოთ საქართველოში ლგბტ მოძრაობის განვითარების ეტაპები, მთავარი მიღწევები, კრიტიკა და წინააღმდეგობები, რომელიც მის წინაშე დგას. სტატიის ერთ-ერთი მიზანი არის იმ სტრატეგიებისა და ინსტრუმენტების გაანალიზება, რომელსაც ქართული ლგბტ მოძრაობა დღეს იყენებს ჰომო/ბი/ტრანსფობიასთან გასამკლავებლად. ჩვენ შევეცდებით, ვაჩვენოთ რითია ნაკარნახევი კონკრეტული დღის წესრიგი, რამდენად ასახავს იგი თემის საჭიროებებს და რა ნაბიჯები შეიძლება გადავდგათ იმისთვის, რომ მივიღოთ მეტად თანმიმდევრული და მრავალმხრივი სტრატეგია და მის გარშემო მობილიზებული მოძრაობა, რომელიც იქნება არა უნიფორმული, არამედ მეტი გადაკვეთის წერტილის შემცველი მასში შემავალ ჯგუფებსა და ინდივიდებს შორის.

ცოტა რამ ლგბტ მოძრაობის ისტორიაზე

საბჭოთა კავშირის დაშლის მომენტისთვის, საქართველოში, განსხვავებით დასავლეთ ევროპის ქვეყნების ან ამერიკის შეერთებული შტატებისგან, არ არსებობდა სხვადასხვა ტიპის სოციალურ აქტივიზმში ჩართული სამოქალაქო ჯგუფების არსებობის ტრადიცია. ამ პირობებში, არასამთავრობო სექტორის აღმოცენება მეტწილად განაპირობა ქვეყნის მთავრობის მიერ არჩეულმა საგარეო პოლიტიკის დასავლურმა კურსმა. პროცესის სწრაფი წინსვლა შესაძლებელი გახდა ნეოლიბერალურ ეკონომიკაზე გადასვლამ, რის შედეგადაც, საქართველოში როგორც სამთავრობო, ისე არასამთავრობო სექტორისთვის საერთაშორისო დაფინანსება გახდა ხელმისაწვდომი და გაჩნდა მსოფლიო ბანკისა და საერთაშორისო სავალუტო ფონდის პროგრამებში მონაწილეობის საშუალება (Japaridze, 2012).

კონკრეტული პროგრამის ფარგლებში ფულადი რესურსების მისაღებად, საჭირო იყო ჯგუფის არასამთავრობო ორგანიზაციად რეგისტრაცია (რაც საქართველოში საკმაოდ მარტივ პროცედურებთან იყო და არის დაკავშირებული) და იმის ჩვენება, რომ ორგანიზაციას აქვს ექსპერტიზა კონკრეტულ სფეროში, შიდა დემოკრატიის მაღალი ხარისხი და პრობლემების მოგვარების მკაფიო ხედვა. ბუნებრივია, ათი წლის წინანდელი მოთხოვნები არასამთავრობო სექტორის მიმართ განსხვავდება იმისგან, თუ რა პირობებს გვიყენებენ დონორი ორგანიზაციები დღეს, მაგრამ შედეგი ერთია – აქტივიზმი გადაიქცა სრულგანაკვეთიან სამუშაოდ, რომელსაც მკაფიო პროფესიული მოთხოვნები აქვს.

საქართველოში არასამთავრობო სექტორის კრიტიკა, ძირითადად, ორი მიმართულებით ისმის. ერთი მხრივ, საქართველოს დასავლელი პარტნიორების როლს ქართული არასამთავრობო სექტორის განვითარებაში მემარჯვენე ჯგუფები და პოლიტიკოსები ხშირად იყენებენ ე.წ. დასავლურ და ტრადიციულ, ეროვნულ ღირებულებებთან „დაპირისპირების“ დასასაბუთებლად. კრიტიკის მეორე საფუძველი ხდება იმის დაშვება (და მტკიცება), თითქოს არასამთავრობო სექტორი მასში მომუშავე ადამიანებისთვის ფინანსური სარგებლის მისაღებად არის შექმნილი. ამ შემთხვევაში, აუცილებლად უნდა დავინახოთ და გავითვალისწინოთ ის რეალური ცვლილებები, რომლებიც არასამთავრობო სექტორის მუშაობამ მოიტანა

საქართველოში და ასევე შევხედოთ საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების ანგარიშგებსა და სახელფასო პოლიტიკას, რომელიც გამონაკლისი შემთხვევების გარდა, შეუძლებელს ხდის ამ სექტორში მოგების ნახვას. რაც შეეხება პირველ არგუმენტს, მიუხედავად იმისა, რომ ინსტიტუციონალიზებულ სამოქალაქო სექტორს თავისი გამოწვევები და პრობლემები აქვს (რომელსაც აუცილებლად შევხებით ქვემოთ), მის ანტი-ეროვნულ ან ანტი-სახელმწიფოებრივად შერაცხვა ნაციონალისტურ-იზოლაციონისტური ნარატივის ნაწილია, რომლის მაგალითებიც გვაქვს როგორც რუსეთში (რომელიც მსგავსი დამოკიდებულებების ერთ-ერთი დიდი ექსპორტიორია), ისე მთელს აღმოსავლეთ ევროპაში.

როგორც ვთქვით, არასამთავრობო ორგანიზაციებს აქვთ თავიანთი სტრუქტურა, საქმიანობის კონკრეტული სფერო და სამიზნე ჯგუფი, რომელიც სხვადასხვა სახით მონაწილეობს ორგანიზაციის საქმიანობაში და სარგებლობს მისი რესურსით. ლესბოსელი, გეი, ბისექსუალი და ტრანსგენდერი ადამიანების იდენტიფიცირება სამიზნე ჯგუფად არასამთავრობო სექტორში ფაქტობრივად 2005-06 წლამდე არ მომხდარა. მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რომელიც აფერხებდა ლგბტ ადამიანების მობილიზებას ჩვენს ქვეყანაში, საბჭოთა რეჟიმის მიერ ჰომოსექსუალების წინააღმდეგ გატარებული რეპრესიული პოლიტიკის მესხიერება იყო. მას შემდეგ, რაც 1933 წელს, კაცებს შორის ნებაყოფლობითი სექსუალური კავშირი სისხლის სამართლის კოდექსით გახდა დასჯადი, ჰომოსექსუალობის გარშემო დისკუსიამ სასჯელალსრულების დაწესებულებებსა და ფსიქიატრიულ კლინიკებში (უმეტესად, ქალების შემთხვევაში) გადაინაცვლა (Healey, 2001). რეგულარულად ტარდებოდა საჯარო სივრცის „განმენდის“ კამპანიები, რომელსაც სამართალდამცავები ახორციელებდნენ და რომელთა შედეგადაც, ჰომოსექსუალურმა სუბკულტურამ მთლიანად იატაკქვეშეთში გადაინაცვლა (Габуниа, 2009). ამას თან დაერთო ჰომოსექსუალობის, როგორც „დასავლური დეკადენტობის და ხრწნის“ ხატის შექმნა საბჭოთა იდეოლოგიების მიერ (Healey, 2011). საზოგადოებაც მიეჩვია, რომ „ასეთი“ ადამიანები არსებობენ, მაგრამ „არ გამოდიან და პარადებს არ აწყობენ“, ანუ გარკვეული ბნელი და ჩუმი კუთხე აქვთ მიჩენილი, სადაც ძალადობა კი ხდება, მაგრამ შეგვიძლია წავუყროთ.

მეორე მნიშვნელოვანი ფაქტორი ლგბტ მოძრაობის ფორმირებისთვის, საბჭოთა კავშირის ყოფილ წევრ ქვეყნებში, იყო ინფორმაციული ვაკუუმიდან გამოსვლა სივრცეში, სადაც ცვლილებები უკვე მომხდარია. კომუნიკაციის ტექნოლოგიები იმ დონეზე განვითარებული, რომ ადამიანი სწრაფად იგებს თუ რა ხდება საზღვარგარეთ და საკუთარ თავს უკვე არა უშუალო სოციალური წრის წარმომადგენლებს ადარებს, არამედ მისთვის ახლო ან მსგავსი გამოცდილების და იდენტობის სხვა ადამიანებს, რომლებიც შედარებით კარგად ცხოვრობენ სხვა ქვეყნებში (Goodhart, 2017). შესაბამისად, როდესაც ადამიანის უფლებებზე და სხვადასხვა სამოქალაქო მოძრაობაზე ვსაუბრობთ, ხშირად ვინყებთ იმ (ძირითადად დასავლეთ ევროპული და ამერიკული) მოძრაობების იმიტაციას, რომლებიც ყველაზე კარგად არის დოკუმენტირებული და რომელთა მიღწევების ინსტრუმენტალიზაციასაც წარმატებით ახერხებენ შესაბამისი მთავრობები თავიანთ საგარეო პოლიტიკაში.

ის, რასაც იშვიათად ვუფიქრდებით არის მოძრაობების განვითარების დინამიკა, რომელიც გადამწყვეტი მნიშვნელობისაა და განსხვავდება დასავლურ და ჩვენს კონტექსტში. მაშინ, როცა ამერიკელი ლგბტ აქტივისტების ძირითადი ნაწილი თანხმდება, რომ ამერიკის გეი განმათავისუფლებელი მოძრაობა 1969 წლის 28 ივნისს დაიწყო, როდესაც ნიუ იორკის ბარ სტოუნვოლში გადამწყვეტი დაპირისპირება მოხდა პოლიციასა და თემის წევრებს შორის (Jagose, 1996), ჩვენ და ალბათ ბევრ სხვა ქვეყანაში მსგავსი გარდამტეხი თარიღი არ გვაქვს, თუმცა სტოუნვოლის, როგორც ძალადობრივი მაგრამ რევოლუციური ისტორიული მოვლენის რომანტიზება, ნაწილობრივ განსაზღვრავს იმას თუ როგორ აღვიქვამთ აქტივიზმს დღეს. კიდევ ერთი გასათვალისწინებელი ნიუანსი ისაა, რომ ამერიკული ლგბტ მოძრაობა არ დაწყებულა პირდაპირ „სტოუნვოლით“. დასავლურ კულტურაში ჰომოსექსუალობაზე საზოგადოებრივი დისკუსია ადრეც არსებობდა სხვადასხვა ფორმით და 60-იან წლებში აღმოცენებული განმათავისუფლებელი მოძრაობის ერთ-ერთი ბიძგიც მანამდე ჰომოფილური მოძრაობის მიერ შექმნილი დისკურსის კრიტიკა იყო.

ქართული ლგბტ მოძრაობა 2006 წელს ფონდი „ინკლუზივის“ დაარსებით დაიწყო. ორგანიზაცია ჩამოყალიბდა PRECIS¹ პროექტის ფარგ-

1 Prevention and Empowerment in the Commonwealth of Independent States

ლებში, რომელსაც ორი ევროპული ორგანიზაცია ILGA-Europe და COC Netherlands უძღვებოდა და რომლის მთავარი მიზანიც აივ/შიდსის გავრცელების პრევენცია იყო ლგბტ თემში, მისი მობილიზებისა და სათემო ორგანიზაციების შესაბამისი უნარ-ჩვევებით აღჭურვის გზით (“Internatioanl Human Rights References..”, 2007). ფონდი „ინკლუზივის“ პირველადი ამოცანა იყო ორგანიზაციის გარშემო თემის მობილიზება და ინფორმაციის მოპოვება თემში არსებულ პრობლემებსა და საჭიროებებზე. ფონდს ამ ამოცანაში შეუერთდა „ქალთა ინიციატივების მხარდაჭერი ჯგუფი“, რომელიც იმ დროისთვის უკვე იკვლევდა მედიაში ლგბტ საკითხების გაშუქებას. ამ ორმა ორგანიზაციამ მოახერხა თემის წევრებთან ნდობაზე დაფუძნებული ურთიერთობის დამყარება და მათთვის გარკვეული სერვისების მიწოდება (ფსიქოლოგიური დახმარება, უსაფრთხო სივრცე, აივ/შიდსსა და სგგი-ზე ტესტირება, რომელიც ძირითადად მოკავშირე ორგანიზაცია „თანადგომაში“ გადამისამართებით ხდებოდა ა.შ.) და ისეთი სივრცის შექმნა, სადაც მათ ჰქონდათ მოტივაცია აქტიურად მიეღოთ მონაწილეობა შიდა დისკუსიებში. ეს მეთოდი განსაკუთრებულად კარგად მუშაობდა ლესბოსელი, ბისექსუალი და ტრანსგენდერი ქალების ჯგუფში, რომლის თვითორგანიზების ერთ-ერთი ღერძი იდენტობებთან ერთად, ფემინისტური იდეოლოგიაც გახდა.

თუკი პოლიტიკურ ჭრილში შევხედავთ საქართველოში ლგბტ მოძრაობას, ცხადი გახდება, რომ სწორედ იდენტობებზე დაფუძნებულ პოლიტიკას ვატარებთ. სწორედ იდენტობები ხდება თემის მობილიზების და კონკრეტული ინიციატივების ბირთვი, რაც, ერთი მხრივ, აადვილებს ადამიანების მოზიდვას (არსებობს მცდარი მოსაზრება, რომ იდენტობებს ახსნა არ სჭირდებათ) და იმის მტკიცებას, რომ იდენტობა თანდაყოლილია. მეორე მხრივ, ინვესტ დაპირისპირებას თემის იმ წევრებთან, ვისაც იდენტობის მკაცრ ჩარჩოებში მოქცევა არ სურს. ეს ჩარჩოები კი საკმაოდ მკაცრი და ამავე დროს, პირობითია, რის გამოც, ხშირად გვესმის გააფთრებული კამათი მაგალითად იმის შესახებ, თუ ვინ არის „ნამდვილი“ ტრანსგენდერი, ან შეიძლება თუ არა „ნამდვილი“ ლესბოსელს ვაცთან ჰქონდეს ურთიერთობა.

2009 წელს, ფონდ „ინკლუზივის“ ოფისზე პოლიციამ რეიდი განახორციელა და დააკავა ფონდის დირექტორი (“Police Raid of the Inclusive..”,

2009). სამართალდამცავების თქმით, ისინი ადგილზე ნარკოტიკულ ნივთიერებებს ეძებდნენ, რის გამოც რამდენიმე საათის განმავლობაში ჩხრეკდნენ და ამცირებდნენ ოფისში მყოფ ლესბოსელ, ბისექსუალ და ტრანსგენდერ ქალებს. ამ მოვლენის შემდეგ, „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი“ თემის წევრების გადაწყვეტილებით, გამოეყო „ინკლუზივს“ და პოლიტიკურად მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება მიიღო – თემის გაძლიერების და მობილიზაციის კუთხით ემუშავა ცალკე, ლესბოსელ, ბისექსუალ ქალებთან და ტრანსგენდერ ადამიანებთან. თუკი გავითვალისწინებთ იმას, რომ ლგბტ საკითხებზე გამოყოფილი რესურსების დიდი ნაწილი არ ეთმობა ამავე თემში მოაზრებული ქალების საჭიროებებს, ეს გადაწყვეტილება დღესაც მნიშვნელოვანი რჩება.

„ინკლუზივის“ გაჩერებით გამოწვეული ვაკუუმი გვი თემისთვის 2010 წელს შეივსო, როდესაც ორგანიზაცია „იდენტობა“ დაარსდა. ამ ორგანიზაციაში შემავალ ადამიანებს თავიდან კრიტიკული მიდგომა ჰქონდათ ენჯელო აქტივიზმის მიმართ და თვლიდნენ, რომ იმ დროისთვის არსებული დღის წესრიგი არ პასუხობდა მძიმე სოციალურ და ეკონომიკურ პირობებში მცხოვრები გვი და ტრანსგენდერი ადამიანების საჭიროებებს, რომელთა ნაწილიც კომერციულ სექს სამუშაოშია ჩართული. თუმცა, ამ კრიტიკამ რაიმე ფაქტობრივი გამოვლინება ვერ ჰპოვა და „იდენტობამ“ მალე დაიკავა ის პოზიცია, რასაც თავიდან თვითონ აკრიტიკებდა.

ამ პერიოდში დაიწყო მოძრაობაში შემავალი აქტორების ეტაპობრივი გამრავალფეროვნება. 2011 წელს დაარსდა „თანასწორობის მოძრაობა“ (ყოფილი „ლგბტ საქართველო“), ხოლო 2015 წელს ასოციაცია „თემიდა“. პარალელურად, ლგბტ საკითხებზე მუშაობას იწყებდა სულ უფრო მეტი არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომელიც ზოგადად მუშაობს ადამიანის უფლებებზე, რაც სათემო ორგანიზაციებს ახალი ალიანსების შექმნას უადვილებს, კონკრეტულ ინიციატივებთან დაკავშირებით. 2011 წლიდან გამოჩნდნენ დამოუკიდებელი, არარეგისტრირებული ჯგუფები, რომლებსაც გამოკვეთილი ანტიჰომოფობიური პოლიტიკა აქვთ. პირველები იყვნენ „ფემინისტების დამოუკიდებელი ჯგუფი“ და „პარტიზანი გოგონები.“ შემდგომ, ამას მოჰყვა „ახალგაზრდა მწვანეების“ გააქტიურება (ეს პოლიტიკური ორგანიზაცია, აქტიურად და სამართლიანად პოზიციონირებს სხვა „გრასრუთ“ ჯგუფებთან ერთად) და „ქალთა მშერის“ ჩამოყალიბება.

დღეისათვის, ასევე გაზრდილია მოძრაობის ინდივიდუალური აქტორების როლიც, მაგალითად, ორგანიზაცია „თანადგომას“ სოციალური მუშაკები, რომლებიც უშუალოდ მუშაობენ თემთან და აქტიურად არიან ჩართულები თემისთვის მნიშვნელოვან მოვლენებში, სტუდენტები, სხვადასხვა მოძრაობაში ჩართული ადამიანები, გააქტიურდნენ ტრანსგენდერი აქტივისტებიც. ინდივიდუალური აქტივისტების მზარდ ჩართულობაზე დიდი გავლენა მოახდინა სათემო ორგანიზაციების ნაწილის („იდენტობა“, „თანასწორობის მოძრაობა“) მიერ სათემო ცენტრების გახსნამ რეგიონებში. ასევე მნიშვნელოვანია თემის წევრებისთვის თავშეყრის ახალი ადგილების გამოჩენა (მაგალითად, კლუბური საღამოების წარმატებული სერია „ჰორუმი“, და რამდენიმე მეგობრულად განწყობილი ბარი), რაც ზრდის საჭარო სივრცეში თემის ხილვადობას.

თავისუფლად შეიძლება ითქვას, რომ გასული ათწლეულის განმავლობაში, ლგბტ მოძრაობა საქართველოში გაფართოვდა და მეტ რესურსზე მიუწვდება ხელი. ის, რაც ჩემი აზრით გადამწყვეტი მნიშვნელობისაა და ჯერ არ გვაქვს, არის სადისკუსიო პლატფორმები, სადაც ახალი ცოდნის და გამოცდილების გაზიარება მოხდება. დისკუსიას, როგორც ასეთს, აქამდე არ ეთმობოდა სათანადო დრო და ყურადღება, თუმცა, თუკი გვსურს, რომ მოძრაობა ღირებულებებსა და იდეოლოგიურ ურთიერთგადაკვეთის ნერტილებზე იყოს დაფუძნებული, ასეთი სივრცეების არსებობა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია.

მოძრაობის დღის წესრიგი, ხილვადობის პოლიტიკა და წარმომადგენლობითი ფუნქციები

ბუნებრივია, ზემოთ ჩამოთვლილ ყველა აქტორს თავისი ხედვა აქვს პრობლემებთან და მათი გადაჭრის გზებთან დაკავშირებით. არასამთავრობო ორგანიზაციებისთვის კი უჩვეულოა, რომ დღის წესრიგის შექმნის პროცესში სხვა აქტორებიც ჩართონ, რაც გარკვეულ დამაბულობას ქმნის. ეს, ერთი მხრივ, გასაგებიცაა იმიტომ, რომ არასამთავრობო ორგანიზაციების მუშაობა მზარდი ბიუროკრატიზაცია-პროფესიონალიზაციის გზით მიდის, რაც იმას ნიშნავს, რომ თითოეულ აქტივობაში ბევრი უხილავი შრო-

მა იდება და ადამიანებს უჩნდებათ სურვილი, რომ ეს შრომა დანახული და დაფასებული იყოს. თუმცა, მეორე მხრივ, ჩნდება ერთგვარი აცდენა, ვინაიდან იმ სამუშაოს დიდი ნაწილი, რასაც ენჯელოში ვასრულებთ, მნიშვნელოვნად არის აზრს მოკლებული „რიგითი“ თემის წევრებისთვის, რომლებიც ჩახედულები არ არიან ბიუროკრატიაში და ისეთი გამოწვევების წინაშე დგანან, რომლის დაძლევაშიც ადამიანის უფლებებზე მომუშავე ორგანიზაციები ვერ ეხმარებიან.

მნიშვნელოვანია დავაზუსტო, რომ როდესაც „დღის წესრიგს“ ვახსენებ, ამჟამად წარმომიდგენია მხოლოდ კონკრეტული არასამთავრობო ორგანიზაციების სტრატეგიული გეგმების ერთობლიობა და მასში მოცემული გადაკვეთის წერტილები. არასამთავრობო ორგანიზაციებში სტრატეგიული მიმართულებების გამოკვეთასა და გეგმის შემუშავებაზე საკმაოდ დიდი დრო მიდის და როგორც წესი, ეს არის ორგანიზაციის თანამშრომლების, მმართველი ორგანოების და რიგ შემთხვევებში, ბენეფიციარების ნაწილისთვის განკუთვნილი პროცესი. ამ პროცესის შედეგად იქმნება ერთიანი დოკუმენტი, რომელიც შეესაბამება ორგანიზაციის ხედვას და მისიას (რომელიც, თავის მხრივ, განსაზღვრულია წესდებაში) და რომლითაც ორგანიზაცია ხელმძღვანელობს თავის საქმიანობაში გარკვეული პერიოდის განმავლობაში. სტრატეგიულ გეგმაში განსაზღვრული მიზნების და განსახორციელებელი აქტივობების შერჩევა ხდება რიგ მონაცემებზე დაყრდნობით. ასეთებია: წინა პერიოდის სტრატეგიული გეგმის შესრულების შეფასება, თემის საჭიროებათა კვლევა (ყოველთვის არა), კვლევებში მოპოვებული მონაცემები, რომლებიც საზოგადოებრივ განწყობებს ზომავს, ან კონკრეტულ საკითხებს უღრმავდება და ჩარევის შესაძლებლობას გვაჩვენებს, პოლიტიკური ცვლილებები ქვეყნის შიგნით, საერთაშორისო პარტნიორების პრიორიტეტები (როგორც წესი, ტენდენციები, რომლებიც მოდის გაეროს და ევროკავშირის სხვადასხვა უწყებიდან და შემდეგ ვრცელდება საერთაშორისო ორგანიზაციების და დიპლომატიური კორპუსის მეშვეობით), კონკრეტულ აქტივობებთან დაკავშირებით რესურსების (ფინანსური და ადამიანური) მოძიების შესაძლებლობა. საკმარისია გადავხედოთ საქართველოში ლგბტ საკითხებზე მომუშავე ორგანიზაციების ვებ-გვერდებზე განთავსებულ ინფორმაციას მისიის, ხედვის და პროგრამების შესახებ და მივხვდებით, რომ ძირითადად, მუშაობა მიმ-

დინარეობს შემდეგი მიმართულებებით: სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულების აღმოფხვრა, თანაბარი უფლებებისა და შესაძლებლობების უზრუნველყოფა ლგბტ ადამიანებისთვის, თემის ინტეგრაცია საზოგადოებაში, ინფორმირეულობის გაზრდა, ცნობიერების ამაღლება. მიზნების და მიმართულებების ეს ჩამონათვალი მენისტრიმულია და ბევრ სხვა ორგანიზაციაშიც გვხვდება. შედარებით ნაკლები სიხშირითაა ნახსენები ჯანსაღი სქესობრივი ცხოვრების წესის შესახებ ინფორმაციის გავრცელება, საჭიროებებზე დაფუძნებული სოციალური და სამართლებრივი სერვისების უზრუნველყოფა, სოციალური სამართლიანობის მიღწევა და თემის წევრების მობილიზაცია და ჩართულობა.

მიუხედავად იმისა, რომ არ არის ნაკვლევი თუ რა პროპორციით იხარჯება საქართველოში რესურსები კონკრეტულ მიმართულებებზე, თავისუფლად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ არასამთავრობო ორგანიზაციების სამუშაოს ლომის წილი სწორედ ლობირება-ადვოკატირებაზეა მიმართული. ეს ტენდენცია არ არის ექსკლუზიურად ქართული. პირიქით, საქართველოში მას გლობალური გავლენა განსაზღვრავს. ორგანიზაცია Global Philanthropy Project-ის მიერ ჩატარებული კვლევა ლგბტი თემის სახელმწიფო და ფილანტროპულ დაფინანსებაზე გვეუბნება, რომ 2013-2014 წლებში გამოყოფილი იმ თანხებიდან, რაც აშშ-ის გარეთ მოხმარდა ლგბტ თემის უფლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას, 54% მოხმარდა შემდეგ მიმართულებებს: ადვოკატირება (43%), სათემო ორგანიზება (2%), ცნობიერების ამაღლება და კამპანიები (6%) და სტრატეგიული სამართალწარმოება (2%). თუკი რეგიონში არსებულ მდგომარეობას შევხედავთ, დავინახავთ, რომ ამავე წლებში აღმოსავლეთ ევროპაში, ცენტრალურ აზიასა და რუსეთში შემოსული გრანტების 59% მოხმარდა ადვოკატირებას და მხოლოდ 8% თემის გაძლიერებასა და ხილვადობას. (GPP, Funders for LGBTI Issues, 2016).

სურათი ცალსახაა, ლგბტ მოძრაობები მსოფლიოს გარშემო იძულებულიები ხდებიან, ააწყონ თავიანთი საქმიანობა ადვოკატირება-ლობირებაზე, რათა რესურსებზე ხელი მიუწვდებოდეთ. ამას, ალბათ, ისიც განაპირობებს, რომ დონორების უდიდესი ნაწილი ე.წ. გლობალურ ჩრდილოეთშია დაფუძნებული, სადაც სოციალური სერვისების მიწოდება ან სახელმწიფოს ან სხვა მრავალფეროვანი აქტორების მიერ ხდება,

ხოლო უსაფრთხო სივრცის და შეხვედრის ადგილის ფუნქციას სხვადასხვა საჯარო თავშეყრის ადგილი (ბარები, კლუბები, კაფეები) წარმოადგენს და არა იმდენად ორგანიზაციები, რომლებიც დღესდღეობით სამართლებრივ დახმარებაზე, ლობირებასა და კამპანიებზე მუშაობენ. როგორც ჩანს, მსგავსი მოდელის გადმოტანა ხდება ასევე ე.წ. განვითარებად ქვეყნებში. ამასთან ერთად, ანგარიშგების თვალსაზრისით გაცილებით ადვილია მოკლევადიანი პროექტებისთვის თვალყურის დევნება, რადგან ცნობიერების ამაღლება, თემში სოლიდარობის კულტივაცია გრძელვადიანი პროექტებია, რომელთა გაზომვაც მეტ სირთულესთან არის დაკავშირებული. მსგავსი მიდგომა პრობლემურია, ვინაიდან არ ითვალისწინებს საზოგადოების თავისებურებებს. მაგალითად, ჩვენთან ადამიანებს უჭირთ საკუთარი გამოცდილებების სახელდება და ძალადობად ან დისკრიმინაციად იდენტიფიცირება. ამიტომ, სტრატეგიული სამართალწარმოება და ძალადობისა და დისკრიმინაციის ფაქტების დოკუმენტირება რთულდება, თუკი არ ხდება თემის წევრების ფსიქოლოგიურ კეთილდღეობაზე, მათში სოლიდარობის კულტივაციაზე მუშაობა. არ იგულისხმება, რომ ეს მუშაობა ვერტიკალური უნდა იყოს და ორგანიზაციასა და თემის წევრებს შორის იერარქიას უნდა მოიაზრებდეს. უბრალოდ, ამისთვის სივრცე და რესურსი უნდა იყოს გამოყოფილი.

არასამთავრობო ორგანიზაციების დღის წესრიგის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემა ისაა, რომ არ არის ნაკვლევია თუ რამდენად ხშირად ხდება ერთი და იმავე საკითხის გადაფარვა სხვადასხვა ორგანიზაციის მიერ; ასეთ შემთხვევაში რამდენად არიან ისინი მიდრეკილნი, შექმნან სინერგიები და ერთობლივი ძალებით მიუდგინენ პრობლემას. ერთი მხრივ, კოალიციური მუშაობა ნახალისებელია თავად დონორების მხრიდან და რიგ შემთხვევებში წარმატებულადაც ხორციელდება. თუმცა, ხშირად, მიდგომების შესახებ კონსენსუსის მიღწევა რთულია (ხოლო იდეოლოგიური დისკუსიისთვის დიდი დრო არ რჩება პროექტზე დაფუძნებულ ინიციატივებში) ანდა დონორთან ანგარიშვალდებულების თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია, რომ ორგანიზაციას წამყვანი როლი ეკავოს კონკრეტულ ინიციატივაში. ამ პროცესებზე გავლენას ძირითადად ის ახდენს, რომ თანხების მოძიება კონკურენტუნარიანობას მოითხოვს და ხშირად იმ ჭკუფებს ვუწვევთ კონკურენციას, რომლებიც ჩვენი პირველი მოკავშირეები უნდა იყვნენ.

თუკი საქართველოში ლგბტ მოძრაობას ერთობლიობაში შევხედავთ, დავინახავთ, რომ მას რეაქციულ რეჟიმში უწევს მუშაობა. საერთო დღის წესრიგზე საუბარაც სწორედ ამ რეაქციულობით შეწუხებამ გამოიწვია. რეაქციულობას ძირითადად დაძაბული პოლიტიკური გარემო განაპირობებს, რომელშიც ჰომოფობიური ინიციატივები და ძალადობა ლგბტ ადამიანების მიმართ მნიშვნელოვანი პოლიტიკური მოვლენების პერიოდში განიცდის ესკალაციას და, როგორც წესი, არ გამომდინარეობს საზოგადოებაში მიმდინარე დისკუსიებიდან. ასეთი რეაქციულობის მაგალითად შეგვიძლია მოვიყვანოთ 2016 წელს, საქართველოს კონსტიტუციაში ქორწინების გენდერულად სპეციფიკური განმარტების შეტანასთან დაკავშირებულ ინიციატივაზე მოძრაობის სახელდახელოდ ჩამოყალიბებული პოზიცია (“ლგბტ ორგანიზაციების განცხადება..”, 2016). პრობლემა იმაში მდგომარეობდა, რომ ქორწინების შესახებ რაიმე ტიპის დისკუსია თემში მანამდე არ ყოფილა. შესაბამისად, აქტივისტებსაც არ გვექონდა ჩამოყალიბებული პოზიცია. თავიდანვე მიგზვდით, რომ მესიჯი ერთიანი და თანმიმდევრული უნდა ყოფილიყო, მაგრამ თავდაცვის პოზიციიდან ერთდროულად ორი სიმართლის მტკიცება ძალიან რთული და წამგებიანი იყო. ერთი მხრივ, ჩვენ უნდა დაგვემტკიცებინა, რომ ეს ინიციატივა ხელოვნურად იყო შემოგდებული პოლიტიკოსების მიერ და ჩვენს დღის წესრიგში, ამჟამად, საერთოდ არ დგას. მეორე მხრივ კი, უნდა გვესაუბრა იმაზე თუ რამდენად მნიშვნელოვანია მოცემულ იურიდიულ სისტემაში ადამიანებს შორის ურთიერთობების სამართლებრივი რეგულირება (ნებისმიერი სხვა პასუხი ჩვენი მხრიდან ტყუილი იქნებოდა). კიდევ ერთი არგუმენტი რომელიც მოგვყავდა, იყო დისკრიმინაციულ ინიციატივებსა და ძალადობას შორის კავშირი. ეს კავშირი, კონკრეტული ინიციატივის შემთხვევაში, ძალიან მკაფიოდ ჩანდა – როგორც კი პოლიტიკოსები იწყებდნენ ქორწინების დეფინიციასთან დაკავშირებულ ინიციატივაზე საუბარს, ხშირდებოდა თავდასხმები იმ ადამიანებზე, ვისაც რიგითი გამვლელები ლგბტ თემის წევრებს მიაკუთვნებდნენ. თუმცა, არჩევნების შემდეგ, „ქართულმა ოცნებამ“ იმავე ინიციატივის გატანა შედარებით ჩუმად დაიწყო და ძალადობაზე აპელირებას ვეღარ ვახერხებდით, რადგან კავშირი ისეთი ხილვადი აღარ იყო.

გამოდის, რომ ჩვენი ერთადერთი იარაღი მსგავს სიტუაციებში ისევ ძალადობაზე აპელირებაა, რაც დიდ გავლენას ახდენს ზოგადად აქტივიზ-

მზე. ძალადობასა და დისკრიმინაციაზე საუბარი ერთგვარ კომფორტის ზონად იქცა, რომლის მიღმა მოქცეული სამოქალაქო უფლებები და სოციალური და ეკონომიკური პრობლემებიც თითქოს სამომავლოდ უნდა მოვიტოვოთ, ვინაიდან „ახლა ამის დრო არ არის“ ან „საზოგადოება ჯერ მზად არ არის“ ან „ეს სახელმწიფოს მოვალეობაა და არა ჩვენი“. ამავდროს, არ გვაქვს ნაკვლავი ის, თუ რას აღიქვამენ თემის წევრები ყველაზე პრობლემურად. აქ იგულისხმება არა ის, რომ დისკრიმინაცია ან განსაკუთრებით ძალადობა პრობლემა არ არის, არამედ ის, თუ რამდენი რესურსი უნდა დავხარჯოთ კონკრეტულ პრობლემებზე, სწორედ საჭიროებებიდან გამომდინარე. ამასთან ერთად, ისიც უნდა გავითვალისწინოთ რამდენად რეალურია ჩვენი გავლენა ადვოკატირების თვალსაზრისით. მაგალითად, ყველამ კარგად ვიცით, რომ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ კანონის (რომელიც ცალსახად დადებითი მოვლენაა ქართულ სამართლებრივ სივრცეში) მიღება, მეტწილად, საქართველოს ევროინტეგრაციის პროცესში ჩვენ მიერ აღებული მოვალეობებით იყო ნაკარნახევი და არა სამოქალაქო საზოგადოების მოთხოვნით. ამავდროს, სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულების რეგულირება შემოიფარგლება დამამძიმებელი გარემოების ჩამონათვალთ, რომელიც თითქმის არ გამოიყენება და სამოქალაქო საზოგადოების მოთხოვნის მიუხედავად, სახელმწიფო ამ მიმართულებით რაიმე ქმედით ნაბიჯს არ დგამს. გამოდის, რომ მენისტრიმული დღის წესრიგის მართვა, რიგ შემთხვევებში, გვიჭირს. ჩვენ შეგვიძლია მხოლოდ იმ ინიციატივებზე მოვახდინოთ გავლენა და გავაუმჯობესოთ ისინი, რომლებიც დიდწილად უკვე გადაწყვეტილია.

კიდევ ერთი პრობლემა, რომელიც ცოტა ხნის წინ გამოიკვეთა, არის საქართველოში ლგბტ აქტივიზმის სოციალური მგრძობელობის ნაკლებობა. 2014 და 2016 წლებში, ორი ტრანსგენდერი ქალის საბი ბერიანის და ზიზი შეყელაძის სასტიკმა მკვლელობამ და 2015 წელს, ბიანკა შიგუროვას გარდაცვალებამ ყოვლად კეთილმოუწყობელ ბინაში, სადაც უხარისხო გამათბობლიდან გაზმა გაჟონა (ოფიციალური ვერსიით), სწორედ ტრანსგენდერი ქალების გააქტიურება და მათი მხრიდან არასამთავრობო ორგანიზაციების საქმიანობის და დღის წესრიგის კრიტიკა გამოიწვია. მიუხედავად იმისა, რომ ეს პროცესიც (ისევე, როგორც ნებისმიერი

სხვა პროცესი აქტივიზმში) მოიცავდა საექვო აქტორებს, და პირად კონფლიქტებს, ძირითადი მესიჯი ყურადსაღები და მნიშვნელოვანია. ტრანსგენდერ თემს აწუხებს რეპრეზენტაციის საკითხი და ის, რომ ორგანიზაციები (კრიტიკის ძირითადი ადრესატები) არ უთმობენ დროს და რესურსს „რეალური“ პრობლემების მოგვარებას. იგულისხმება ის, რომ ტრანსგენდერი ადამიანების დიდი ნაწილი (განსაკუთრებით ისინი, ვინც ამა თუ იმ მიზეზით ჩაერთო ჩვენს ქვეყანაში ძალზე სარისკო კომერციულ სექს სამუშაოში) მძიმე სოციალურ და ეკონომიკურ პირობებში ცხოვრობს.

ორგანიზაციების პოზიციას, რომ უფლებადამცველებმა უნდა იმუშაონ სისტემური ცვლილებების მიღწევაზე, რაც, ბუნებრივია, გრძელვადიან პერსპექტივაში ლგბტ ადამიანების სიცოცხლის ხარისხის გაუმჯობესებას შეუწყობს ხელს. მეორე მხრივ, საქართველოში, სადაც სახელმწიფო ვერ (და ხშირად არ) იღებს თავის თავზე გარკვეული სერვისების მინოდებას, მნიშვნელოვანი ხდება მოკლევადიან პერსპექტივაში თემის წევრებისთვის გადაუდებელი, მათ შორის, ფინანსური დახმარების აღმოჩენა. დღევანდელი მდგომარეობიდან გამომდინარეობს, რომ თემის წევრს ჩვენ მხოლოდ სამართლებრივ და ფსიქოლოგიურ დახმარებას ვპირდებით, მაგალითად, ოჯახში ძალადობის შემთხვევაში, თუმცა ვერ ვახდენთ მის განთავსებას უსაფრთხო სივრცეში. მართალია, სახელმწიფო თავშესაფრები და კრიზისული ცენტრები ფარავს ლგბტ ადამიანებს, როგორც ჭკუფს, მაგრამ მათში მოხვედრა გარკვეულ პროცედურებთან და დროსთან არის დაკავშირებული. ამ სივრცეების უსაფრთხოება და ჰომო/ბი/ტრანსფობიისგან დაცლა კი ჭერაც კითხვის ნიშნის ქვეშ დგას. ამასთან, ტრანსგენდერმა სექს მუშაკმა, რომელსაც თავს დაესხნენ (ან უბრალოდ ავად გახდა) და დაზიანებების გამო ვერ გადის სამუშაოდ, შეიძლება ვერ მოაგროვოს ბინის ქირის ფული. იგივე ეხება ტრანზიციასთან დაკავშირებულ პროცედურებსა და მედიკამენტებს, რომლებიც არცერთი დაზღვევით არ იფარება. ფსიქოლოგიური დახმარების აღმოჩენის შემთხვევაში, ხანდახან საჭირო ხდება პაციენტის ფსიქიატრთან გადამისამართება და მის მდგომარეობაში მედიკამენტოზური ჩარევა, რაც ასევე არ იფარება არც დაზღვევით და არც დონორების სტრატეგიული მიმართულებებით. ეს კი ნიშნავს, რომ ასეთ დროს შესაძლოა თერაპია უშედეგო აღმოჩნდეს. ამ კუთხით ყველაზე მნიშვნელოვანი წინააღობა ლგბტ მოძრაობა-

ში დისკუსიის არარსებობა იმის შესახებ, თუ რას მოვიაზრებთ და რას უნდა მოვიაზრებდეთ „თემის გაძლიერებაში“, რომელმაც ვამბობთ, რომ აქტიურად ვმუშაობთ. ხედვის შეჯერება ამ კუთხით მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იქნებოდა იმის განსაზღვრისთვის თუ როგორ შეიძლება ვიპოვოთ ალტერნატიული საშუალებები, რომ თემის წევრებს რესურსებზე მეტად მიუწვდებოდეთ ხელი და ზემოთ ჩამოთვლილი პრობლემებისა და სხვა რისკების შემთხვევაში, სრული მართლობისა და მიტოვებულობის განცდა არ ეუფლებოდეთ.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი ლგბტ მოძრაობისთვის ხილვადობის გაზრდაა. ლგბტ ადამიანების ხილვადობაც რეაქციული და იდენტობის პოლიტიკაზე დაფუძნებულია. ხილვადობის პოლიტიკა ისევე, როგორც ერთიანი დღის წესრიგი, ქართულ ლგბტ მოძრაობას დღეს არ გააჩნია. გვაქვს მხოლოდ აუცილებელი საჭიროება იმისა, რომ საზოგადოებამ დაგვინახოს და საკუთარი თავი როგორმე დავიტანოთ რუკაზე. ამ კუთხით ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ გასული 4-5 წლის მანძილზე, გამოჩნდნენ აქტივისტები, რომლებმაც საჭაროდ გააკეთეს ქამინგაუთი. ეს ძალიან მნიშვნელოვანი ცვლილება იყო, რადგან საჭაროდ დისკუსიებში ლგბტ ადამიანები გამოვჩნდით უკვე, როგორც სუბიექტები. მანამდე კი, მუდამ ჰომოფობებისა და მეგობრულად განწყობილი ადამიანების განხილვის ობიექტები გამოვდიოდით. ამასთან ერთად, აქტიური და პირველ პირში მოლაპარაკე ადამიანების გამოჩენა ამ სივრცეში „მსხვერპლი ჰომოსექსუალის“ ნარატივიდან გამოსვლის მცდელობაც იყო. ჩვენ ვცდილობდით გვეჩვენებინა, რომ კონკრეტული იდენტობები არ არის ადამიანის ბედნიერების ან უბედურების აუცილებელი წინაპირობა. ამავე დროს, ის, რაზეც მედიაში გვიწევს საუბარი, როგორც წესი, არის ისევე ძალადობა და დისკრიმინაცია, რითიც ჩვენი როგორც მსხვერპლის ხატის განმტკიცება ხდება.

„ხილვადობა“ როგორც მიზანი, პირველად 2010 წელს გაჩნდა ორგანიზაცია „იდენტობას“ დღის წესრიგში. სხვა ჯგუფები, ძირითადად თემის წევრების უსაფრთხოებიდან გამომდინარე, ვერ ახერხებდნენ ამ მიმართულებით ემუშავათ და პოლიტიკური და მედია სივრცეც მანამდე უფრო ჩაკეტილი იყო. დღესდღეობით, უფრო ხშირად გვგვმის, რომ მოძრაობაში შემავალი სხვადასხვა აქტორი დადებითი ხილვადობის გაზრდის (ანუ

ლგბტ ადამიანების „გაადამიანურების“) მიზნით ახორციელებს კამპანიებს, მაგრამ არსებობს ეჭვი, რომ ეს კამპანიები მიზანს ვერ აღწევს. პირველ რიგში, ჩვენ არ გვაქვს ნაკვლევები ჩვენი სამიზნე ჯგუფები. გვაქვს კარგი და მნიშვნელოვანი ინფორმაცია ლგბტ ადამიანების მდგომარეობის შესახებ, რომელსაც რეგულარულად ჩატარებული კვლევებიდან ვიგებთ, მაგრამ ამ ინფორმაციის ფართო აუდიტორიისათვის მიწოდებას ვერ ვახერხებთ. კამპანიები კი, რომლებსაც ვაწარმოებთ, ისევე ჩვენს უშუალო სოციალურ წრეში მოსწონთ. აქ, ასევე აუცილებლად უნდა გავითვალისწინოთ ის, რომ იდენტობები, რომლებსაც ვიყენებთ დასავლური ლგბტ მოძრაობების წიაღში ჩნდებოდა და უხეშად რომ ვთქვათ, ეროვნული „პროდუქტი“ არ არის. ეს კი, მართალია, საერთაშორისო კავშირების დამყარებაში გვეხმარება, მაგრამ ადგილზე განიზიდავს ადამიანებს, რომლებსაც ვისაც მათი არსი გაუგებარი რჩება. ამ პირობებში, ალბათ კარგი იქნება, ხილვადობის გაზრდას უფრო მარკეტინგული თვალსაზრისით მივუდგეთ და დავინწყოთ კამპანიებში იმ პროფესიონალების ჩართვა, ვინც იცის კონკრეტული ინფორმაცია როგორ მიანოდოს გამიზნულად კონკრეტულ აუდიტორიას.

ლგბტ თემის ხილვადობის თვალსაზრისით ყველაზე მნიშვნელოვანი მოვლენა ალბათ მაინც 17 მაისის დემონსტრაციები, უფრო სწორედ, წლიდან წლამდე მათი გამართვის მცდელობა არის. ჰომო/ბი/ტრანსფობიასთან ბრძოლის საერთაშორისო დღის აღნიშვნა საქართველოში 2011 წელს დაიწყო. თავიდან, ეს იყო პატარა ფლეშმობი. 2012 წელს, გადანყა და, რომ გაკეთებულიყო მსვლელობა თბილისში, ფილარმონიიდან თავისუფლების მოედნამდე. მიუხედავად იმისა, რომ აქცია საჯაროდ დაანონსებული არ იყო, ინფორმაციამ, როგორც ჩანს, გაჟონა და რუსთაველზე 2-3 რადიკალური რელიგიური ჯგუფი დაგვიხვდა. მას მერე, რაც ხანგრძლივი სიტყვიერი და ფიზიკური შეხლა-შემოხლის და სამართალდამცავი ორგანოების ჩარევის შედეგად, მაინც არ მოგვეცა საშუალება მსვლელობა დაგვესრულებინა, 17 მაისი თემის წევრების ერთი ჯგუფისთვის პრინციპულ საკითხად იქცა. 2013 წლიდან, 17 მაისს მშვიდობიანი დემონსტრაციის გამართვის საკითხი საჯარო სივრცეში ადგილისათვის გააფთრებულ ბრძოლად გადაიქცა. ძალადობის მასშტაბებმა ამ დღეს დიდი ხმაური გამოიწვია და საჯარო დისკუსია რამდენიმე გრადუსით ჩვენსკენ შემოაბ-

რუნა. მედიასივრცეც მეტად გაიხსნა და საზოგადოებაში მეტი ადამიანი გამოჩნდა, ვინც ხმამაღლა ამბობდა, რომ ძალადობა დათქმების გარეშე უნდა დაიგმოს. მას შემდეგ, ორჯერ (2014 და 2016 წელს), საერთოდ ვერ გავმართეთ აქცია დაძაბული პოლიტიკური სიტუაციიდან გამომდინარე, ორჯერ კი დიდი შვზლუდვებით. თუმცა, ჩემი აზრით, 2017 წლის 17 მაისის აქცია, შვერებისა და მანიფესტაციის უფლების გამოყენებაზე მეტად, სხვა მხრივ იყო მნიშვნელოვანი. აქამდე, 17 მაისის საკითხი განიხილებოდა, როგორც კონკრეტული ორგანიზაციების დღის წესრიგის ნაწილი. ამის მცდელობა იყო 2017 წელსაც, მაგრამ მოძრაობაში შემავალი აქტორების უმეტესობა ამ მიდგომას დაუპირისპირდა და დისკუსია მოულოდნელად გაიხსნა უფრო ფართო წრისთვის. ბევრი, ვინც მონაწილეობდა ამ დისკუსიაში იტყვის, რომ მას ბევრი დესტრუქციული ეპიზოდი ახლდა თან და ეს მართალია. მაგრამ, შედეგად მივიღეთ იმ გარემოებებისთვის საკმაოდ კოორდინირებული სამუშაო პროცესი და ასევე, ალბათ, პირველი ფართო დისკუსია იმის შესახებ გვჭირდება თუ არა 17 მაისის გამოსვლა საერთოდ და რატომ? როგორ შევინარჩუნოთ ბალანსი აქციის გამართვის საჭიროებასა და იმ თემის წევრების უსაფრთხოებას შორის, ვისზე უშუალოდ აქციის შემდეგ თავდასხმის რისკი დიდია (იგულისხმება, მაგალითად, „პლემკების“ და ასევე გენდერულად არაკონფორმული თემის წევრების უსაფრთხოება)? ეს უკანასკნელი საკითხი ძალიან მნიშვნელოვანია და 2013 წლის ძალადობრივი დარბევის შემდეგ, არაერთხელ გაისმა თემში, თუმცა სპორადულად.

17 მაისის დაგეგმვის წლებანდელმა პროცესმა ასევე განამტკიცა აზრი, რომ თემის დადებითი ხილვადობის გაზრდა უფრო ეფექტური შეიძლება იყოს ერთიანი ძალებით. თუკი მოხერხდება საერთო კამპანიების დაგეგმვა და მათ გარშემო იდეოლოგიური დისკუსიების გამართვა, სავსებით შესაძლებელია, რომ ჩვენმა ხილვადობამ მუდმივი მსხვერპლის ხატიდან უფრო პროაქტიულ სივრცეში გადაინაცვლოს. ამ მიზნის მისაღწევად, გარდა ზემოთ ნახსენები მარკეტინგული მიდგომისა (რომელიც უბრალოდ ინსტრუმენტია, ამ შემთხვევაში) მნიშვნელოვანია, მოხდეს პომოფობიური განწყობების უფრო ღრმად გაანალიზება და სხვადასხვა აუდიტორიის ერთმანეთისგან გამიჯვნა და იმის განსაზღვრა თუ რომელი მათგანია ჩვენთვის ამ ეტაპზე ყველაზე მნიშვნელოვანი. მაგალითად,

თუკი გავცდებით დიქტომიას, რომლის მიხედვითაც, არსებობს საზოგადოების ე.წ. პროგრესული და რეგრესული სეგმენტები (აქ შეიძლება სინონიმად მოვიყვანოთ ე.წ. დასავლური და ტრადიციული ღირებულებების დიქტომია), მივხვდებით, რომ ერთი და იგივე მესიჯი ვერ იმუშავებს პოლიტიკოსზე, რომელიც ქსენოფობიას თავისი ვიწრო ინტერესებისთვის იყენებს და ადამიანებზე, რომლებიც ქსენოფობიურ განწყობებს შეიძლება სოციალური და ეკონომიკური პრობლემებით გამოწვეული საკუთარი ფრუსტრაციის და უიმედობის გამოხატვისას მიმართავდნენ. ეს ორი ჯგუფი, მარტივად რომ ვთქვათ, არ არის ერთი და იგივე და ვერ იქნება ჩვენი დღის წესრიგისთვის ერთნაირად ღირებული.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რომელიც პირდაპირ კავშირშია ხილვადობის პოლიტიკასთან, არის წარმომადგენლობითი ფუნქცია, რომელიც სწორედ არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და მათში მომუშავე რამდენიმე ღია თემის წევრს აქვს საკუთარ თავზე აღებული. დღესდღეობით, რეპრეზენტაციაზე საუბრისას, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ როდესაც ამ ფუნქციას ასრულებენ არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები და „მომზადებული“ აქტივისტები და თემის წევრები, ეს „კარგი“ რეპრეზენტაციაა. ამავე დროს, არსებობს ე.წ. „ცუდი რეპრეზენტაცია“. ეს ის შემთხვევებია, როდესაც (ძირითადად ყვითელი) მედია ნადირობს რიგით თემის წევრებზე (ხშირად, ესენი ტრანსგენდერი ქალები არიან), უსვამს მათ პროვოკაციულ ვითხვებს, ათავსებს სკანდალურ სიტუაციებში და შედეგად ვიღებთ სტერეოტიპების გამყარებას და საზოგადოების აღშფოთებას. სამწუხაროდ, აქტივისტები და „რიგითი“ თემის წევრებიც ხშირად ვეგებით ამ ანკვსზე და ვინყებთ ამა თუ იმ რესპონდენტის განათლებასა და „მომზადებულობაზე“ საუბარს და მის გაკრიტიკებას. გასაგებია, რომ საქართველოს მსგავს საზოგადოებაში უმცირესობაში მყოფ ჯგუფებს მუდამ გვინწევს იმის მტკიცება, თუ რა წესიერი, განათლებული და კარგი მოქალაქეები ვართ, მაგრამ ზემოთ ნახსენები ორი ფაქტორი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს თემის პოლარიზაციასა და თემსა და ორგანიზაციებს შორის უმეტესად ვერტიკალური იერარქიის შენარჩუნებაში. ამ პირობებში, რეპრეზენტაციაც პროფესიულ და ექსპერტულ განზომილებამდეა დაყვანილი და ვილაც უნდა „მიუშვა“ ამ საჭმის გასაკეთებლად, ვილაც კი – არა (ოღონდ ისე, რომ ადამიანის გამოხატვის თავისუფლების შეზღუდვაში ვერავინ დაგვდოს ბრალი).

ამავე დროს, წარმომადგენლობით ფუნქციას უფრო მნიშვნელოვანი ეტიკური პრობლემა ახლავს თან, რომელიც მანდატთან არის დაკავშირებული. მანდატის საკითხი დიდწილად დამოკიდებულია ორგანიზაციის შიდა დემოკრატიაზე და იმაზე თუ როგორ ხდება მის წიაღში ძალაუფლების და რესურსების გადანაწილება, რამდენად არიან თემის წევრები ჩართულები კონკრეტული ინიციატივების განსაზღვრაში და რამდენად ეთანხმებიან ორგანიზაციის მიერ არჩეულ კურსს. ალბათ, საჭიროა დავაზუსტო, რომ თემში, ამ შემთხვევაში, იგულისხმება ადამიანების ის ჯგუფი, რომელიც ორგანიზაციების გარშემო მობილიზდება. აქ ხშირად ისმის არგუმენტი, რომ ასი ადამიანიდან ასივე თანახმა და კმაყოფილი არასოდეს არ არის და ეს მართლაც ასეა. თუმცა, იმ გამოცდილებიდან გამომდინარე, რომელიც მაგალითად „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერ ჯგუფში“ მუშაობისას ტრანსგენდერ თემთან მექონდა, შემოიძლია ვთქვა, რომ თემის დაინტერესებული სეგმენტების ინფორმირება და მათთან დისკუსია იმის შესახებ, თუ რატომ ხდება კონკრეტული ინიციატივის და კურსის შერჩევა, კონსენსუსისკენ გადადგმული ერთი დიდი ნაბიჯია. მოკლედ რომ ვთქვა, ინიციატივების მიღმა ერთი ჯგუფი მაინც უნდა იდგეს, რომელსაც უშუალოდ აწუხებს კონკრეტული საკითხი.

მანდატზე საუბრისას ასევე მნიშვნელოვანია გავითვალისწინოთ კონტექსტი. 2010 წლის მონაცემებით, გამოკითხული თემის წევრების 72%-ს საკუთარი სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის გაცხადებაში, ხელს უშლის საზოგადოების მტრული განწყობა. ხოლო 2015 წლის მონაცემებით, გამოკითხული თემის წევრების 44% საერთოდ არ მონაწილეობს სათემო აქტივობებში, 3% კი მხოლოდ საჯარო მსვლელობებში აქვთ მონაწილეობა მიღებული. (აღდგომელაშვილი, 2016). ეს მონაცემები ნიშნავს, რომ თემის რეპრეზენტაცია მინდობილია „ღია“ აქტივისტების შებლუდული წრისთვის, რაც განაპირობებს თემისთვის რეპრეზენტაციაზე კონტროლის არასაკმარისი მექანიზმების ქონას. საბედნიეროდ, მოძრაობაში შემავალი ჯგუფების და ადამიანების მრავალფეროვნება ამ ტენდენციას ნელ-ნელა ცვლის.

კიდევ ერთი საკითხი, რომელიც როგორც რეპრეზენტაციას, ისე რესურსებზე ხელმისაწვდომობას ეხება, არის არასამთავრობო ორგანიზაციების საკადრო პოლიტიკა. როგორც ზემოთ ვთქვით, ლგბტ მოძრაობაში (და

არა მხოლოდ) რესურსების მოძიება ამჟამად მხოლოდ არასამთავრობო ორგანიზაციებს შეუძლიათ, რაც დამოკიდებულია სექტორის მზარდ ბიუროკრატიზაციასა და პროფესიონალიზაციაზე, ისევე, როგორც კონკრეტული ორგანიზაციის კონკურენტუნარიანობაზე „უფლებდაცვით ბაზარზე“. თემის ნაწილი ორგანიზაციებს დასაქმების პოტენციურ წყაროდ მიიჩნევს. კიდევ ერთი ნაწილი თვლის, რომ რეპრეზენტაციასა და რესურსების განკარგვას მხოლოდ თემის წევრები უნდა ახორციელებდნენ, ნაწილი კი მიიჩნევს, რომ ამას არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, თუკი არსებობს დემოკრატიული კონტროლის მექანიზმები. აქ წარმოიშობა რამდენიმე პრობლემა: ორგანიზაციები საკუთარ თავს ხედავენ, როგორც ექსპერტებს და მიიჩნევენ, რომ მათი მოვალეობა არ არის თემში კადრების აღზრდა. მეორე მხრივ, თემის წევრების ის ნაწილი, ვისაც შესაბამისი პროფესიული განათლება და გამოცდილება აქვს, არ გამოთქვამს სურვილს, რომ ლგბტ მოძრაობას მიუძღვნას თავისი ცხოვრება. ამავე დროს, იქიდან გამომდინარე, რომ ორგანიზაციების მიერ განხორციელებული საქმიანობა საკმაოდ სპეციფიკურ დისციპლინებს ეხება როგორც შინაარსობრივად (იურისპრუდენცია, მედიცინა, საერთაშორისო ურთიერთობები ა.შ.), ისე ტექნიკურად (მართვა, ფინანსური მენეჯმენტი ა.შ), მოთხოვნები პროფესიონალებზე იზრდება. შესაბამისად ენჯეო სფერო, რომელშიც 90-იანებში თითქმის ყველა თვითნასწავლი იყო, თანდათანობით მკაფიო პროფესიონალიზაციის გზით წავიდა სწორედ იმიტომ, რომ იმ საქმიანობის წილი, რომელშიც არ არის საჭირო კონკრეტულ დისციპლინაში დიპლომი და საკმარისია ტრენინგი ან 2-3-კვირიანი სუპერვიზია, სულ უფრო და უფრო მცირდება. ასევე გასათვალისწინებელია, რომ პროექტებზე დაფუძნებული ინიციატივები ხანმოკლეა და ახალი კადრების გამომზადების დროს არ ტოვებს.

ეს პრობლემა მართო საქართველოში არ დგას მწვავედ. ცოტა ხნის წინ, ბოიან ბილიჩის რედაქტორობით გამოვიდა სტატიების კრებული პოსტ-იუგოსლავურ ქვეყნებში ლგბტ მოძრაობისა და ევროპეიზაციის შესახებ (Bilic, 2016). ამ კრებულში ვხვდებით იმის მსგავს კრიტიკას, რაც ზემოთ არის აღწერილი. მაგალითად, კრებულის მეორე თავში ნათქვამია, რომ ლგბტქი აქტივისტების პროფესიონალიზაციამ გამოიწვია აქტივისტების მზარდი ფოკუსი ინსტიტუციების რეფორმირებისკენ მიმართულ პროექტებზე, რაც სათემო აქ-

ტივიზმის ხარჯზე ხდება. მე დავაკონკრეტებდი, რომ საერთაშორისო და ადგილობრივი პოლიტიკური აქტორების ჩაცვიკლვა ინსტიტუციების რეფორმებზე იწვევს პროფესიონალიზაციაზე მზარდ ფოკუსს და საბოლოო ჯამში, ერთ დიდ მანკიერ წრეს კრავს, სადაც გავლენების გამოყოფა სულ უფრო რთულდება. საინტერესოა ასევე ავტორის რემარკა იმის შესახებ, რომ ხორვატიკაში (რომელსაც ეს კონკრეტული სტატია ეხება) რთული ბიუროკრატიული სტრუქტურების მქონე, ვინროპროფილიანი ორგანიზაციები დომინირებენ ამ სივრცეში და ისინი საკითხების გაპოლიტიკურებასა და მობილიზაციაზე მიმართულ ერთიან მოძრაობებს ანაცვლებენ. ავტორის აზრით, სათემო აქტივიზმი უნდა იყოს მიმართული თემის „გაძლიერების, კოალიციების შენებისა და პოტენციურად ფართომასშტაბიანი სოციალური ტრანსფორმაციის მიღწევისკენ“ (Butterfield, Bilic, 2016). ამ თვალსაზრისით, ქართულ ლგბტ მოძრაობასაც აკლია ეს მასშტაბურობა. ამავე თავში, ავტორი შეგვახსენებს, რომ მსგავსი ტენდენცია პირველად ლგბტ მოძრაობაში არ გამოჩენილა. მისი თქმით, ხშირად ისმოდა ფემინისტური კრიტიკა იმის შესახებ თუ როგორ შეუწყვეს ხელი საერთაშორისო და რიგ შემთხვევებში სახელმწიფო დაფინანსების მქონე არასამთავრობო ორგანიზაციებმა პროექტებზე დაფუძნებული აქტივიზმის განვითარებას, „რომელიც ხელს უშლის არა მხოლოდ ორგანიზაციის უნარს ყურადღება მიმართოს გრძელვადიანი მიზნებისკენ, არამედ აფერხებს თემის გაძლიერებასა და აქტივისტებსა და ფართო თემს შორის სოლიდარობას“ (Ibid). მართლაც, რთულია სოლიდარობის შენება იქ, სადაც მკაფიოდაა ერთმანეთისგან გამიჯნული „პროფესიონალური“ და „სამოყვარულო“ (ანუ არასერიოზული) აქტივიზმი.

ზემოთ ჩამოთვლილი ფაქტორების ერთობლიობა, ისევე, როგორც იმ სივრცის სივინროვე და სტრესულობა, რომელშიც აქტივისტებს გვინევს ტრიალი, მოძრაობის კონსოლიდაციისთვის კიდევ ერთ წინაღობას წარმოქმნის. ხშირად გვიჭირს პირადი და პოლიტიკური კონფლიქტების გამიჯვნა ერთმანეთისგან, რაც შემდგომში მოძრაობის სხვადასხვა აქტორს შორის ურთიერთობის დინამიკაზე ახდენს უარყოფით გავლენას. მართალია, შეუძლებელია ასეთ სტრესულ გარემოში კოორდინირებულად მოქმედება უთანხმოებების გარეშე, მაგრამ აუცილებელია მათი უგულვებელყოფა შევწყვიტოთ და უსაფრთხო სივრცის პრინციპზე დაფუძნებულ, კონფლიქტის მოგვარების მექანიზმზე დავიწყოთ მუშაობა.

დასკვნა

რთული სათქმელია კონკრეტულად რა უნდა გაკეთდეს საქართველოში, ლგბტ მოძრაობის ერთიან, პროაქტიულ სიბრტყეში მოსაქცევად, მაგრამ, პირველ რიგში, ალბათ ერთმანეთის რესურსის და მიღწევების დაფასებით უნდა დავიწყოთ. ყველა იმ წინააღმდეგობის მიუხედავად, რაც ზემოთ აღვწერე, ამ 11 წლის განმავლობაში, ბევრ დადებით შედეგს მივაღწიეთ. იქ, სადაც იყო სრული ინფორმაციული ვაკუუმი გაჩნდა ინფორმაცია ქართულ ენაზე, რეგულარულად ტარდება მნიშვნელოვანი კვლევები, რომლებიც როგორც ლგბტ ადამიანების მდგომარეობას, ისე საზოგადოებრივ აზრსა და საკანონმდებლო სივრცეს იკვლევს. თემის წევრებისთვის ხელმისაწვდომია საბაზისო სერვისების ნაწილი, მოხდა თემის მობილიზაცია გარკვეული საკითხების გარშემო და გაჩნდა სივრცეები საქართველოს რეგიონებში, რაც საშუალებას გვაძლევს, უფრო ფართო წარმოდგენა შევიქმნათ რეალურ სურათზე. საერთაშორისო ლობირებაში ჩვენი ჩართულობა გავლენას ახდენს იმაზე თუ რა პირობებს უყენებენ ჩვენი საერთაშორისო პარტნიორები საქართველოს მთავრობას. ეს კი ადგილზე მუშაობასა და სამართლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებაში გვეხმარება. მედიასივრცე გაიხსნა და არა მხოლოდ იმიტომ, რომ ჟურნალისტები აღშფოთდნენ 2013 წლის 17 მაისის მოვლენებით, არამედ იმიტომ, რომ, ერთი მხრივ, მათ დიდი ხნის განმავლობაში მიეწოდებოდათ ინფორმაცია ლგბტ საკითხების გაშუქებაზე (მათ შორის, შესაბამისი ტრენინგებით) და მეორე მხრივ, ლგბტ ორგანიზაციები აქტიურად იყენებენ ყველა მექანიზმს, რომელიც გავლენას ახდენს გაშუქებაზე, იქნება ეს ჟურნალისტური ეთიკის ქართია თუ კონკრეტული სატელევიზიო არხის ან გამოცემის მარეგულირებელი ორგანოები. ნელ-ნელა იხსნება პოლიტიკური სივრცეც. მაგალითად, წელს, თბილისში, თვითმმართველობის არჩევნებში „რესპუბლიკურმა პარტიამ“ პირველი ღიად ლესბოსელი კანდიდატი წარადგინა. მაგრამ ყველაზე მნიშვნელოვანი მაინც თემში დაწყებული დისკუსიაა აქტივიზმის შესახებ. პერიოდულად ხდება ფართო შემადგენლობით ისეთ საკითხებზე საუბარი, როგორცაა ლგბტ მოძრაობის დღის წესრიგი, რეპრეზენტაცია, რესურსებზე ხელმისაწვდომობა, აქტივიზმის სოციალური ასპექტები, ორგანიზაციების შიდა დემოკრატია და ეფექტურობა.

ამ ეტაპზე, ყველაზე მნიშვნელოვანია, ეს დისკუსია სწორად წარიმართოს. სისწორეში ვგულისხმობ იმას, რომ უნდა მოხდეს კონკურენციის, პირადი კონფლიქტების, ორგანიზაციის ან რომელიმე ჯგუფისადმი ერთგულების გაცნობიერება, აღიარება და შეთანხმება იმაზე, თუ რამდენად შეიძლება დაგვეხმაროს ან ხელი შეგვიშალოს ამ მოვლენებმა საერთო მიზნების დასახვაში.

აუცილებლად უნდა გვახსოვდეს მოკავშირეების მოზიდვისა და ალიანსების შექმნის მნიშვნელობა. ისტორიიდან შეგვიძლია გავიხსენოთ, რომ აშშ-ში გვიგანმათავისუფლებელი მოძრაობა მხოლოდ ერთ-ერთი იყო 60-იანების ზოგად კონტრ-კულტურულ მოძრაობაში, რამაც განაპირობა ფართომასშტაბიანი ცვლილებები ამერიკულ საზოგადოებაში. ჩვენთან, დღეს, არც 60-იანებია და არც სექსუალური და კონტრ-კულტურული რევოლუცია მძვინვარებს. თუმცა, ჩვენ შეგვიძლია, ჩვენი აქტივიზმი ინტერსექციული გავხადოთ. ურვაში ვაიდმა, რომელიც ამერიკაში ერთ-ერთი უდიდესი ლგბტ ორგანიზაცია National Lesbian and Gay Task Force-ის ხელმძღვანელი იყო, მკაფიოდ ჩამოაყალიბა ლგბტ მოძრაობაში დისკუსიის მნიშვნელობა (Nardi, Richardson, Seidman, 2002). ის თვლის, რომ მსგავსი დისკუსია, მოითხოვს უფრო დრმა პროცესებს, ვიდრე უბრალოდ ჩვენთვის მნიშვნელოვანი საკითხების ფურცელზე ჩამოთვლაა. იგი მოითხოვს პროცესებს, რომელთა შედეგადაც სამყაროს წარმოდგენის ახალი პარადიგმა ჩამოყალიბდება. ვაიდი დასძენს, რომ თუკი გვსურს სისტემური და ინსტიტუციური პრობლემების მოგვარება, იდეოლოგიასა და ღირებულებებზე დაფუძნებული პოლიტიკა უნდა ვაწარმოოთ და არა იდენტობებზე დაფუძნებულ დღის წესრიგს მივყვეთ. იდენტობაზე დაფუძნებული პოლიტიკა, როგორც წესი, უყურადღებოდ ტოვებს მნიშვნელოვან სიმართლეს – ჰომოფობია არ ჩნდება ვაკუუმში. ის გამჭდარია ყველა საზოგადოებრივ და პოლიტიკურ სისტემაში და მას აქვს რასობრივი, კლასობრივი, გენდერული და სხვა განზომილებები (Vaid, 1999). ამავე დროს, იდენტობის პოლიტიკის კრიტიკისას აუცილებელია, არა მხოლოდ მისი სუსტი მხარეების ხაზგასმა, არამედ იმ შემთხვევების აღიარებაც, როდესაც მან დადებითი შედეგი მოიტანა. ვაიდი ასევე ამბობს ჩვენთვის მნიშვნელოვან და ყურადსაღებ რამეს: მეინსტრუმული ტოლერანტობის მოპოვება განსხვავდება გათავისუფლების და

გრძელვადიან პერსპექტივაში სოციალური ცვლილების მოთხოვნისგან. ის, რასაც ჩვენ დღეს ვაკეთებთ, ხშირ შემთხვევაში, მენისტრიმული, ნელ-თბილი ტოლერანტობის მოთხოვნაა. ვაიდი გვაფრთხილებს, რომ ამგვარმა პოლიტიკამ ბევრი მოძრაობა მიიყვანა ფუნდამენტური ცვლილების მოთხოვნიდან მენისტრიმულ ინტეგრაციის ვინრო მიზნებამდე (Ibid). ჩვენ კი იმაზე უნდა ვიმუშაოთ, რომ პირიქით იდენტობის პოლიტიკიდან ღირებულებებზე დაფუძნებულ პოლიტიკაზე გადასვლა გამოგვივიდეს, რომელიც მეტ სივრცეს დატოვებს ინტერსექციულობისთვის და დაგვეხმარება, რომ ხილვადობის ახალი სტრატეგია შევიმუშაოთ და საზოგადოებაში უფრო მასშტაბურ ცვლილებებს მივაღწიოთ.

გამოყენებული ლიტერატურა

Bilić, Bojan, LGBT Activism and Europeanisation in the Post-Yugoslav Space On the Rainbow Way to Europe, Palgrave Studies in European Political Sociology, 2016

Bingham, N. (2012) 'Gendering Civil Society: Women's Organizations in Former Soviet Republics', thesis. New Orleans: Loyola University.

Binnie Jon, The Globalization of Sexuality, Sage Publications, London, 2004

Funders for LGBTQI Issues and Global Philantropy Project, *Global Resources Report Government and Philanthropic Support for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Intersex Communities, 2016*

Healey, Dan, Homosexual Desire in Revolutionary Russia: The Regulation of Sexual and Gender Dissent, University of Chicago Press, 2001

International Human Rights References to SRHR. (2007, December). Retrieved November 17, 2017, from <https://www.ilga-europe.org/resources/ilga-europe-reports-and-other-materials/international-human-rights-references-srhr>

Jagose, Annamarie, Queer Theory an Introduction, New York : New York University Press, 1996.

Police raid of the Inclusive Foundation, a LGBT NGO, and arrest of its leader Mr. Paata Sabelashvili. (2009, December 24). Retrieved November 17, 2017, from <https://www.fidh.org/en/region/europe-central-asia/georgia/Police-raid-of-the-Inclusive>

Richardson Diane, Seidman Steven, Handbook of Lesbian and Gay Studies, SAGE publications Ltd, London, 2002

Sabedashvili Tamar, The Identification and Regulation of Domestic Violence in Georgia (1991 – 2006); 2011

Vaid, Urvashi, The Politics of Intersection: Moving the Movements Together, Off Our Backs, Vol. 29, No. 6 (june 1999), pp. 9-11, 14, Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/20836392>

[Accessed: 11-11-2017 16:48 UTC]

აღდგომელაშვილი, ეკა, ჰომოფობიური სიძულვილის ენა და რეგულაციის მექანიზმები – საჯარო პოლიტიკის დოკუმენტი, „ჰაინრიხ ბიოლის ფონდის სამხრეთ კავკასიის რეგიონული ბიურო“, თბილისი 2012

აღდგომელაშვილი, ეკატერინე, წინასწარგანწყობიდან თანასწორობამდე: საზოგადოების ცოდნის, ინფორმირებულობისა და დამოკიდებულების კვლევა ლგბტ ჯგუფისა და მათი უფლებრივი თანასწორობის მიმართ, „ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფი“, თბილისი, 2016

Габуниа, Шорена, Гомосексуальность в Городской Культуре Тбилиси, Региональный Офис Фонда имени Генриха Бёлля на Южном Кавказе, Тбилиси, 2009